

Buurtenenergie

Verhalen en signalen

*Hoe actieve
bewoners
bijdragen aan
een eerlijke
energietransitie.*

LSA
bewoners

Buurtenergie

Verhalen en signalen

Inhoud

Buren die samen verduurzamen dragen bij aan meer gemeenschap	4
Hoe werkt een gemeenschap?	6
Wat beweegt een gemeenschap?	8
Wat heeft de gemeenschap nodig?	10
Hoe werken gemeenschap, overheid en markt samen?	12
Buurtenergie: zoveel meer dan verduurzaming	14
Wat biedt Buurtenergie?	16

Inleiding

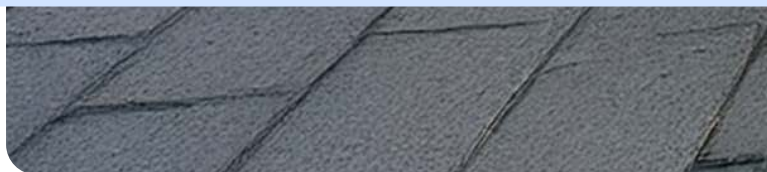
Buren die samen verduurzamen dragen bij aan meer gemeenschap

In Nederland gaan we onze huizen anders verwarmen. Dat raakt iedereen. Of je nu aanpassingen aan je eigen woning doet, via je verhuurder meebetaalt of juist lang blijft zitten met een slecht geïsoleerde woning. Gelukkig zijn er overal in het land actieve bewoners die elkaar opzoeken om dit samen te doen. Want samen is inclusiever, gezelliger en vaak goedkoper. Maar niet altijd gemakkelijker.

LSA bewoners ondersteunt met het programma Buurtenergie actieve bewoners die vanuit een gemeenschap willen bijdragen aan een eerlijke energietransitie. Een transitie waarin iedereen naar wens kan meedoen en meebeslissen. Bewonersgroepen kunnen bij LSA een procesbegeleider aanvragen die een tijdje met hen meedenkt en meeloopt.

De afgelopen drie jaar heeft LSA bewoners meer dan 200 bewonersgroepen kunnen koppelen aan een procesbegeleider. Zij gaven de bewonersgroepen een duwtje in de rug. Bijvoorbeeld richting het versterken van hun lokale netwerk, hun bewonersorganisatie samenwerking met de gemeente of woningcorporatie, of bij het maken van collectieve keuzes in technische en financiële opgaves.

Dat werken vanuit een bewonersgroep veel betekent voor mensen en buurten, wordt duidelijk uit de vele verhalen van de deelnemers van Buurtenergie. De signalen die op de volgende bladzijden te lezen zijn, komen voort uit veel contact met deze bewonersgroepen en een analyse van hun ondersteuningsvragen. Daarnaast hebben bewonersgroepen op diverse momenten een survey ingevuld; eind 2023, eind 2024, in de zomer van 2025 en eind 2025.

Hoe werkt een gemeenschap?

Zet een groep mensen bij elkaar en er ontstaan ideeën

Overall in het land zijn bewonersgroepen die gezamenlijk hun huizen willen verduurzamen. Door de samenwerking met andere buurtgenoten aan te gaan, komt er ontzettend veel informatie, hulp en daadkracht vrij. Buurtgenoten zetten hun eigen krachten en vaardigheden in, en verbinden ze met elkaar. Zo wordt een groep van losse individuen een gemeenschap. Hoe ziet dat eruit? Nou bijvoorbeeld zoals de hiernaast beschreven ontmoeting in Nijmegen.

Foto boven: "Onze buurtgenoot Mar ging opzoek naar een oplossing voor haar tochtige kozijnen, nu deelt ze haar ervaring"

– Bewonersgroep uit Carnisse, Rotterdam

"Een overbuurman wilde me een leuk boek over moestuinieren laten zien. Terwijl ik even langskwam bleek hij ook bij het repaircafé te werken, zijn hele huis al vergaand verduurzaamd te hebben en een tijd als energicoach te hebben gewerkt. Hij is nu aangesloten bij het energielcollectief en wil graag zijn ervaringen en kennis delen en inzetten. Hij vroeg gisteren nog wanneer we weer bij elkaar komen..."

– Wijkmakerij Dukenburg, Nijmegen

De ontdekking dat je iets deelt

Bewonersgroepen binnen Buurtenergie komen in de benen omdat ze elkaar leren kennen en daardoor ontdekken dat ze iets delen. We zien dat de meeste bewonersgroepen binnen Buurtenergie zijn ontstaan omdat ze:

1. Dezelfde soort woningen hebben.
2. Elkaar kennen van een bestaande ontmoetingsplek.
3. Omdat ze zich samen zorgen maken.
Bijvoorbeeld om schimmel, om zeggenschap in oplossingen, betaalbaarheid of het klimaat.

“Grootste succes was de uitvoering van energiebesparingsmaatregelen. Daarna de toegenomen gemeenschapszin in de straat.”

– Bewonersgroep De la Reystraat, Dordrecht

Lees hier hoe ze in Carnisse bouwen aan een Buurtenergiegemeenschap door ontmoetingen te organiseren.

Lees hier hoe ze in Den Bosch met het maken van een Netwerkkarta ontdekten dat ze als kerngroep samen 70% van de mensen uit de buurt kennen.

Gezamenlijk verduurzaming draagt bij aan meer ontmoetingen

65%

van de bewonersgroepen heeft meer ontmoeting met buurtgenoten die zij al kenden

73%

van de bewonersgroepen heeft meer ontmoeting met buurtgenoten die zij eerder niet kenden

60%

geeft aan een groei te zien van actieve betrokken buurtgenoten

bron: Survey 2024

Wat beweegt een gemeenschap?

Wat heeft voetbal, afval, kunst of muziek te maken met verduurzaming van huizen?

In de zomersurvey van 2025 zien we dat alle bewonersgroepen die vanuit Buurtenergie ondersteuning krijgen naast energie ook bezig zijn met andere thema's die spelen in de buurt. Een betrokkene van een initiatief uit Amsterdam legt uit waarom:

"Alles wat helpt om bewoners met elkaar te verbinden, draagt bij aan het verstevigen van het sociale weefsel in de buurt. Dat draagt uiteindelijk ook bij aan verduurzaming als we daarin ook de solidariteit vooropstellen. Maar het startpunt is dan niet per se energie of klimaat."

– Zon op Kattenburg, Amsterdam

Komt iedereen mee?

Er is vertrouwen nodig om moeilijke (of dure) keuzes te maken, zoals aanpassingen aan je huis. Actieve bewoners bouwen aan dit vertrouwen door relaties aan te gaan. Er gaat veel tijd zitten in het organiseren van ontmoetingen en echt contact.

"We proberen bewoners voortdurend te betrekken: bijvoorbeeld door meermaals langs de deuren te gaan, presentaties in het Engels te geven voor niet Nederlandstaligen en buurtbijeenkomsten op verschillende dagen en tijdstippen te organiseren."

– Anne Frankwijk, Diemen

Er is vertrouwen nodig om moeilijke (of dure) keuzes te maken

Dat bewonersgroepen slagen in het creëren van vertrouwen wordt nog het meest zichtbaar in de persoonlijke levens van hun buurtgenoten.

"Ik moet denken aan een van de eerste bewoners met wie ik contact had. Het betrof een alleenstaande jonge vrouw, die pas in Almelo was komen wonen en leed aan long-covid. Door rekening te houden met haar beperkte eigen energie konden we heel rustig een compleet woningplan maken, waarmee ze, met hulp van haar vrienden en familie, direct aan de slag ging. Ze toonde zich enthousiast en erg tevreden over onze hulp."

– Duurzaam Windmolenbroek, Almelo

"Er was een echtpaar van 75+, dat aanvankelijk aangaf niets te willen gaan doen, maar dat nu toch geïnteresseerd is geraakt door de info die wij hebben gegeven over technische mogelijkheden en financiering/subsidies."

– Energietransitie Kantershof, Amsterdam.

Lees hier hoe HuizenDuurzaam georganiseerd is om hun buurtgenoten te helpen een stap te zetten — van isoleren tot vergroenen.

Activiteiten waar deelnemers van Buurtenergie ook mee bezig zijn

52%
met groen

22%
met afval

16%
met sport

19%
met voeding

100% naast energie ook bezig met andere activiteiten

bron: Survey eind 2025

"Het is nog steeds work in progress. Er zijn 15 huishoudens die niet zomaar mee kunnen doen, waarover we nog steeds met ambtenaren in gesprek zijn. Gesprekken gaan moeizaam... maar al deze 15 huishoudens zouden zijn afgehaakt als we het niet collectief zouden doen. We wachten met het collectief tot ook zij meekunnen."

– VerduurSamen Pastoor Bosstraat, Arnhem

Lees hier hoe een warm welkom in deze VvE in Amsterdam bijdraagt aan warmere woningen.

Wat heeft de gemeenschap nodig?

We are here to stay, join us!

Eén ambitie is duidelijk: bewonersgroepen die vanuit een gemeenschap willen werken aan verduurzaming weten dat dat wel even kan duren. Het is geen tijdelijke invulling, geen project met einde, dit vraagt een groot commitment en verantwoordelijkheid van de bewonersgroepen. Dat is leuk maar vaak ook keihard werken, en het lukt niet overal.

“Vrijwel elke bewoner worstelt met de complexiteit van verduurzaming. Veel mensen weten niet waar te beginnen. Door goed uit te leggen welke regelingen er zijn, zoals subsidies of het Warmtefonds, helpen wij met het maken van een plan, waardoor de eerste stap helder wordt.” – HuizenDuurzaam, Huizen

Foto boven: “Het verduurzamen van buurthuis De Meevaart gaat onze hele community aan. Iedereen heeft er belang bij dat het pand verbeterd wordt. Door de hele community te betrekken creëer je mandaat die nodig is om bij alle betrokken partijen tot besluiten te komen.”

- De Meevaart, Amsterdam

Hoe blijf je doen waar je energie van krijgt?

Er moeten roosters worden gemaakt, flyers ontworpen, rekeningen verstuurd, bijeenkomsten georganiseerd, verantwoordingen geschreven. Ook gaat er veel tijd zitten in het doorspitten van beleidsstukken of het vergelijken van de voorwaarden van leveranciers. Dat kan betekenen dat mensen soms vast komen te zitten in taken waar ze eigenlijk geen energie van krijgen. Aandacht voor verschillende rollen en veranderende situaties is belangrijk voor het functioneren van een bewonersgroep.

Cirkels van betrokkenheid

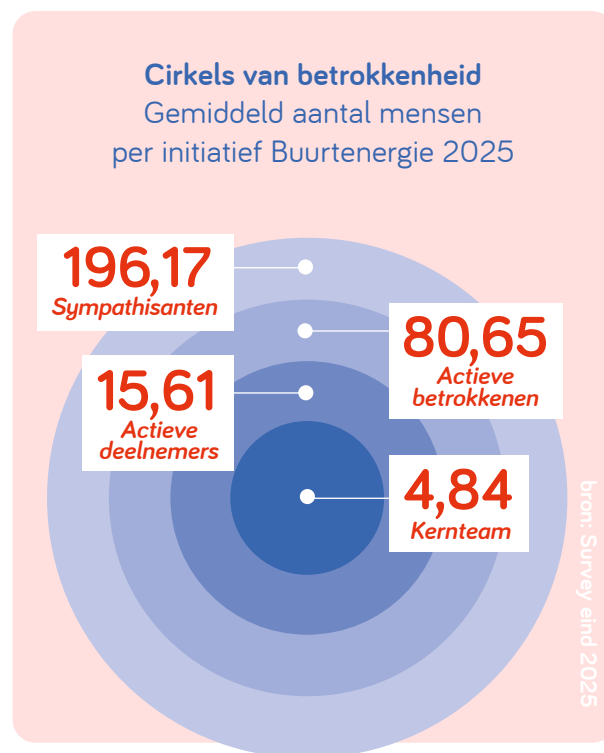
Aandacht voor diverse soorten van betrokkenheid en talenten in de groep is essentieel voor een sterke bewonersgroep. Zo zijn er mensen die graag (be-)sturen (Kernteam), mensen die graag organiseren (actieve deelnemers), mensen die graag aansluiten en meedoen (Betrokkenen) en mensen die de ontwikkelingen volgen (Sympathisanten). Zie hiernaast welke gemiddelden we zagen bij de deelnemende bewonersgroepen van 2025.

Wat draagt volgens de bewonersgroepen bij aan het realiseren van verduurzamingsmaatregelen?

- Durf te beginnen, begin met (kleine) concrete acties om samen te doen
- Een groep die de kar wil trekken en mogelijkheden wil uitzoeken
- Een plek in de buurt waar ontmoeting ontstaat
- Geen doelgroepen betrekken, maar buurtgenoten ontmoeten
- Meegroeien met technische innovaties
- Betrokken partijen die met de bewonersgroep willen samenwerken

Buurtenergie geeft realisatiekracht

62 procent van de deelnemers uit 2024 geeft aan hun verduurzamingsplannen gerealiseerd te hebben. Nog een 32 procent van de deelnemers geeft aan dat binnen een jaar alsnog te gaan doen. Zowel voor huurders als kopers.

Lees hier hoe de Meevaart in Amsterdam met technische innovaties aan de slag ging.

Lees hier hoe de plek Werkplaats Duurzaam in het Oude Westen bijdraagt aan meer activiteiten en ontmoetingen.

Hoe werken gemeenschap,
overheid en markt samen?

Systeem leidend of gemeenschap leidend?

Dat een gemeenschap iets nodig heeft van buitenaf, zeker als het gaat om een eerlijke energietransitie, is voor iedereen duidelijk. Bewonersgroepen geven aan dat hun plannen en activiteiten beter ondersteund worden wanneer de gemeente en woningcorporatie inzien dat zij werken vanuit een verantwoordelijkheid voor hun eigen buurt. En het niet enkel als hún opgave zien.

Foto boven: "Wij smeden impactcoalities op diverse thema's. In deze coalities worden netwerken op thema verbonden, dit geeft mandaat en volume, waardoor we lokaal serieus worden genomen." – Wijkmakerij Dukenburg, Nijmegen

In de buurten is al veel kennis aanwezig. En er zijn mensen die kunnen helpen bij het verder brengen van de verduurzamingsaanpak. Of zoals ze bij Actiegroep Oude Westen zeggen:

*"We zijn geen partij die "leuke dingetjes doen". We dragen bij aan een grotere opgave."
– Actiegroep Oude Westen*

Gemeente en woningcorporatie

Zo'n 84 procent van de bewonersgroepen uit 2025 geeft aan dat er verbetering mogelijk is in de samenwerking met lokale partijen. Waar zien zij kansen?

Advies vanuit de bewonersgroepen:

- Erken dat verbreden van thema's nodig is om gezamenlijk verduurzamen mogelijk te maken.
- Onderzoek naar mogelijkheden in subsidie en regelgeving die aansluiten op collectieven in plaats van individuen.
- Zorg voor een vaste coördinator met mandaat die vanuit de gemeente of woningcorporatie kan samenwerken met de bewonersgroep
- Wees transparant over plannen en al lopende afspraken.
- Start met concrete (kleinere) projecten. Zo kunnen we oefenen in volwaardig samenwerken.

Bewonerscollectieven steken ook de hand in eigen boezem

Meerdere bewonersgroepen uit 2025 geven aan dat zij zelf ook nog meer willen doen om de samenwerking beter te maken.

Waar bewonersgroepen aan willen werken:

- Meer resultaten laten zien.
- Professionaliseren in organisatie van de bewonersgroep
- Groeien in het nemen van collectieve beslissingen
- Een groter netwerk in de buurt bouwen.
- Een rechtsvorm aannemen.

Bewonersgroepen geven rapportcijfers aan lokale samenwerkingspartijen

bron: Survey eind 2025

Gemeente
6,92

Woningcorporatie
4,22

Leveranciers
6

Andere bewonerscollectieven
6,95

"Wij willen leden gaan werven, zodat het niet de stem van 40+ vrijwilligers is, maar van veel meer mensen." – HuizenDuurzaam, Huizen

"Wij willen meer initiatieven in buurten van de grond krijgen. Gemeente en stadsgebied zien ons wel staan (en zitten). Het is een klus om de vragen uit de buurten te verbinden met de energietransitie." – Weesp Duurzaam, Weesp

Hoofdpijnen en olifantenpaadjes, zo werken ze in Vledderveen aan een duurzaam dorp.

Lees hier hoe huurders samen met de buurt werken aan verduurzaming.

Een duwtje in de rug

Buurtenergie: zoveel meer dan verduurzaming

Het werken in groepsverband levert veel op voor de buurt. En het is ook aanpoten. Het harde werk van de bewonersgroepen leidt niet altijd meteen tot zichtbaar resultaat in verduurzaming van woningen. In het proces wordt er flink aan de weg getimmerd. Met de kennis van een procesbegeleider kunnen obstakels soms verminderd worden. En soms blijkt verduurzaming of het groeien als bewonersgroep een te grote opgave. Dan is het zoeken naar wat er wel kan.

Daarin ligt precies de kracht van gemeenschappen. Door samen te zoeken naar ideeën en door de talenten uit de buurt te benutten, kunnen ze meebewegen met wat er leeft in de buurt.

Uiteindelijk ziet LSA dat de 200 bewonersgroepen van Buurtenergie veel voor elkaar krijgen, op grote en kleine schaal. Al die stappen hebben een groot resultaat: huizen worden verduurzaamd én er worden nieuwe gemeenschappen gesmeed. Kortom, Buurtenergie levert altijd wel iets op.

"De procesbegeleider heeft ons snel geleid naar het middel om ons doel te bereiken. Zonder haar zou het proces veel langer geduurd hebben."

– Buurtenergie Statenkwartier Den Haag

"Zonder procesbegeleider waren we nooit zo ver gekomen met de woningbouw, gemeente en wijkregisseur." – Biezenstraat Almelo

Lees hier hoe de bewoners van Iedereen aan Boord tocht op een creatieve manier te lijf gaat.

Colofon

Idee en samenstelling:

De Buurtenergie community en alle Buurtenergie-teamleden van LSA bewoners. Buurtenergie kunnen we uitvoeren als onderdeel van de Participatiecoalitie.

Tekst en eindredactie:

Laura Huygen en Annerike Hekman.

Vormgeving:

Laurens Uilenbroek, Invloed Ontwerp.

Wat biedt Buurtenergie?

- **Ondersteunt bewonerscollectieven** bij het gezamenlijk verduurzamen van hun buurt met een ervaren procesbegeleider die maatwerk levert.
- **Bouwt een lerende community** van initiatiefnemers, procesbegeleiders en partners. We organiseren momenten van uitwisseling en maken kennis beschikbaar voor iedereen.
- **Agendeert de waarde van gemeenschapskracht** in klimaat- en energiebeleid: lokaal, regionaal en nationaal.
- **Biedt toegang tot het LSA netwerk** van actieve bewonersgroepen die samenwerken aan een beweging van onderop.

Nieuwsbrief

Wil je op de hoogte blijven van het laatste nieuws rondom bewonerscollectieven, ben je geïnteresseerd in onze bijeenkomsten of wil je als eerste onze kennisartikelen lezen? Meld je dan aan voor onze maandelijkse nieuwsbrief via www.lsabewoners.nl/nieuwsbrief.

Meer weten?

Heb je een vraag voor LSA bewoners? Neem dan gerust contact met ons op via info@lsabewoners.nl. Bellen mag natuurlijk ook. We zijn te bereiken op 030 231 7511. Post mag naar Korte Elisabethstraat 15-17, 3511 JG, Utrecht. Volg ons ook op LinkedIn.

